Ελληνοαγγλικό ορολογικό λεξικό στην Επιστήμη της πληροφόρησης

Κατερίνα Τοράκη, Στέλλα Χατζημαρή, Υπαπαντή Κύττα,
Κώστας Βαλεοντής, Σαράντος Καπιδάκης

14ο Συνέδριο «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία», ΕΛΕΤΟ, 9-11 Νοεμβρίου 2023

Αρχική | Εισαγωγή | Επικοινωνία

Liblex

Αναζήτηση λήμματος

Αναζήτηση | Ανα θέμα

- Γενικές έννοιες
- Χρήση πληροφοριών και τεκμηρίων
- Διατήρηση τεκμηρίων
- Διαχείριση πληροφοριών και τεκμηρίων
- Διοίκηση οργανισμών πληροφόρησης και τεκμηρίωσης
- Τεκμήρια - Αντικείμενα - Πληροφοριακοί πόροι
- Πολιτισμός - Μουσεία
- Βιβλιοθηκονομία-Πληροφόρηση
- Αρχειονομία
- Νομικά ζητήματα πληροφόρησης και τεκμηρίωσης

Λεξικό Επιστήμης της πληροφόρησης:

Ελληνοαγγλικό ορολογικό λεξικό

Πρόλογος

Στόχος του παρόντος συγγράμματος είναι η παρουσίαση των εννοιών στο πεδίο «Επιστήμη της Πληροφόρησης» με τη μορφή ενός ορολογικού λεξικού.

Το έργο πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο του προγράμματος για τα ηλεκτρονικά ακαδημαϊκά συγγράμματα Κάλλιπος. Τα μέλη της ομάδας που εργάστηκαν είναι: Κώστας Βαλεοντής, Σαράντος Καπιδάκης, Υπαπαντή Κύττα, Κατερίνα Τοράκη και Στέλλα Χατζημαρή. Η γραφιστική και τεχνική υποστήριξη έγινε από τον πληροφορικό Άλκη Μπακαρό.

Κατά τη δημιουργία του Λεξικού, προσπαθήσαμε να εφαρμόσουμε κανόνες και πρακτικές

https://liblex.gr/

Αφετηρίες

Δημιουργήθηκε στο πλαίσιο του προγράμματος «Κάλλιπος» για τα ηλεκτρονικά ακαδημαϊκά συγγράμματα.

Αρχική ιδέα από το σύγγραμμα

- Καπιδάκης, Σ., Λαζαρίνης, Φ., & Τοράκη, Κ. (2015). *Θέματα Βιβλιοθηκονομίας και Επιστήμης των πληροφοριών.* Κάλλιπος, Ανοικτές Ακαδημαϊκές Εκδόσεις. http://repository.kallipos.gr/handle/11419/1674

και κυρίως

- το πλούσιο τυποποιητικό και ορολογικό έργο της Τεχνικής Επιτροπής ΕΛΟΤ/ΤΕ 22 «Τεκμηρίωση και Πληροφόρηση» (Βάση Όρων κτλ.),

αλλά και

- το υπάρχον, διάσπαρτο όμως, έργο, όπως:
  - λεξικά βιβλιοθηκονομίας και αρχειονομίας, γενικά ή ειδικά,
  - ενσωματωμένα γλωσσάρια σε ελληνικά βιβλία.

Αντικείμενα

Επιστήμη της Πληροφόρησης

- αρχειονομία
- βιβλιοθηκονομία

και, με σχετική επάρκεια, συναφή πεδία, όπως:

- πολιτισμική κληρονομιά – μουσειολογία,
- γλώσσα και ορολογία,
- τεχνολογίες πληροφοριών και επικοινωνιών,
- διατήρηση τεκμηρίων,
- βιβλιοδεσία,
- εκδοτική,
- κ.ά.

Πηγές

- τυποποιητικό και ορολογικό έργο της Τεχνικής Επιτροπής **ΕΛΟΤ/ΤΕ 22** «Τεκμηρίωση και Πληροφόρηση» (κατοπτρική της ISO/TC 46 Information and documentation)
  - σημαντικός αριθμός ελληνικών προτύπων
  - πρωταρχική πηγή το πρότυπο ISO 5127:2017 Information and documentation — Foundation and vocabulary (ΕΛΟΤ 1381:2013 Πληροφόρηση και τεκμηρίωση — Λεξιλόγιο)
  - Βάση Όρων Τεκμηρίωσης και Πληροφόρησης·
- έργο της **ΕΛΟΤ/ΤΕ 21**, της **ΕΛΕΤΟ** και των βάσεων όρων (Inforterm, Teleterm, Termterm κ.ά.)·
- βάση όρων **ISO** (κεφ. 3 προτύπων *Όροι και ορισμοί εννοιών*) https://www.iso.org/obp/ui·
- **ελληνικά λεξικά** βιβλιοθηκονομίας και αρχειονομίας, όπως:
  - Γιώργου Κακούρη (βιβλιοθηκονομίας, 1974), Νέστορα Μπαμίδη (αρχειονομίας, 2010), Μαρίας Σκεπαστιανού (διατήρηση, 1995), Ιωάννας Ανδρέου (βικιλεξικό, 2010) κ.ά.
- **ενσωματωμένα** γλωσσάρια και χρησιμοποιούμενη ορολογία σε ελληνικά βιβλία, όπως:
  - βιβλία Νίνας Σκανδάλη και Γιώργου Μπώκου, εγχειρίδια στον Κάλλιπο, σημειώσεις διδασκόντων, μεταφράσεις βασικών εγχειριδίων όπως UniMarc και Marc21 κ.ά.
- **γενικά λεξικά** (για τον ορισμό γενικών εννοιών όταν χρειάζεται).

Άλλες σημαντικές ξενόγλωσσες πηγές

- **Online Dictionary for Library and Information Science (ODLIS)**

https://odlis.abc-clio.com/

Ειδική αναφορά στο ηλεκτρονικό λεξικό ODLIS για τη βιβλιοθηκονομία και την επιστήμη της πληροφόρησης και στην παλαίμαχη Αμερικανίδα βιβλιοθηκονόμο Joan M. Reitz, η οποία, απαντώντας θερμά σε μήνυμά μας, έδωσε την άδεια να χρησιμοποιήσουμε ελεύθερα τους ορισμούς του λεξικού της.

- **Dictionary of Archives Terminology**

https://dictionary.archivists.org

Λεξικό της Εταιρείας Αμερικανών Αρχειονόμων

Σχεδιασμός του λεξικού

- ειδικό **ορολογικό λεξικό**, βασισμένο στους κανόνες Ορολογίας ·
- κάθε λήμμα είναι ένα **ορολογικό λήμμα**,
  - το οποίο *αποτελεί τη βασική μονάδα μιας συλλογής ορολογικών πληροφοριών και απαρτίζεται από κατηγορίες ορολογικών δεδομένων που σχετίζονται μεταξύ τους και ομαδοποιούνται με βάση διαφορετικά κριτήρια*·
  - και στο οποίο διακρίνεται *το* ***εννοιολογικό μέρος*** (καθορισμό της έννοιας) και το ***γλωσσικό μέρος*** (διατύπωση και σύνταξη όρων, ορισμών και λοιπών συνοδευτικών πληροφοριών)·
  - concept entry, terminological entry·
- κάθε λήμμα του λεξικού αντιστοιχεί σε μια διακριτή έννοια, η οποία κατασημαίνεται με **όρους** και περιγράφεται με **ορισμούς** και **άλλες συμπληρωματικές πληροφορίες.**

Γλώσσες του λεξικού

- το πλήρες περιεχόμενο αποδίδεται στην ελληνική,
- μόνο οι όροι (προτιμώμενοι και συνώνυμοι) καταχωρίζονται και στην αγγλική γλώσσα
  - όπως περιέχονται στα πρότυπα ή και άλλες αξιόπιστες πηγές,
  - χωρίς να υπάρχει απαραίτητα αντιστοιχία ελληνικών και αγγλικών όρων ως προς την απόδοση,
- δίνεται έμφαση
  - στην εννοιολογική προσέγγιση, αλλά και
  - στον ρόλο της κοινότητας.

Γλώσσες του λεξικού

Παράδειγμα

living archive (s)

archives (1) ‹organization› (3.2.3.01) into which regular, administratively scheduled influx of ***documents*** (3.1.1.38) occurs

Note 1 to entry: This is often the case because of the ***archives' (1) ‹organization› legal function [archival jurisdiction*** (3.1.1.69)].

ISO 5127:2017(en), 3.6.3.33

εν ενεργεία αρχείο <οργανισμός> -> προτιμώμενος ελληνικός όρος

δυναμικό αρχείο, αρχείο σε λειτουργία -> συνώνυμοι ελληνικοί όροι

living archives <organization> -> προτιμώμενος αγγλικός όρος

living archive <organization> -> συνώνυμοι αγγλικοί όροι

Πρότυπα για τον σχεδιασμό και υλοποίηση του λεξικού

- ISO 704:2022 Terminology work – Principles and methods (ΕΛΟΤ 402:2010 Ορολογική εργασία – Αρχές και μέθοδοι)
- ISO 1087:2019 Terminology work and terminology science – Vocabulary (ΕΛΟΤ 561-1:2006 Ορολογικό έργο – Λεξιλόγιο – Μέρος 1: Θεωρία και εφαρμογές)

ενώ επίσης λήφθηκαν υπόψη τα πρότυπα:

- ISO 12616-1:2021 Terminology work in support of multilingual communication – Part 1: Fundamentals of translation-oriented terminography (ΕΛΟΤ 1447:2017 Μεταφρασεοστρεφής ορογραφία)
- ISO 22128:2008 Terminology products and services – Overview and guidance (ΕΛΟΤ 1448:2019 Ορολογικά προϊόντα και υπηρεσίες – Επισκόπηση και καθοδήγηση για την ανάπτυξη)
- ISO 12620:2019 Management of terminology resources
- ISO 1951:2007 Presentation/representation of entries in dictionaries — Requirements, recommendations and information
- ISO 10241-1:2011 Terminological entries in standards – Part 1: General requirements and examples of presentation
- ISO 10241-2:2012 Terminological entries in standards – Part 2: Adoption of standardized terminological entries

Δομή του λεξικού (μακροδομή)

Για τις ανάγκες του Κάλλιπου, δομήθηκε σε κεφάλαια και θέματα ανά κεφάλαιο,

λαμβάνοντας υπόψη:

- τα μαθήματα που διδάσκονται στα τρία τμήματα Βιβλιοθηκονομίας – Αρχειονομίας των ΑΕΙ,

καθώς και

- τις θεματικές υποδιαιρέσεις στο πρότυπο ISO 5127:2017.

Θεματική οργάνωση των λημμάτων: Κεφάλαια και επιμέρους θέματα

1. **Γενικές έννοιες**
   - Αξιολόγηση και στατιστική
   - Γλώσσα και ορολογία
   - Διαχείριση της γνώσης
   - Έννοιες και όροι
   - Επικοινωνία και πληροφορία
   - Συστήματα γραφής και μεταγραφής
   - Τεχνολογία πληροφοριών και επικοινωνιών
2. **Βιβλιοθηκονομία – Πληροφόρηση**
   - Βασικές έννοιες βιβλιοθηκονομίας-πληροφόρησης
   - Φορείς τεκμηρίωσης και πληροφόρησης
3. **Αρχειονομία**
   - Αρχειακά σύνολα
   - Αρχειακοί φορείς
   - Βασικές έννοιες αρχειονομίας
   - Διαχείριση αρχειακού υλικού
4. **Πολιτισμός – Μουσεία**
   - Μουσεία και συναφείς φορείς
   - Μουσειολογία
   - Πολιτισμική κληρονομιά
5. **Τεκμήρια – Αντικείμενα – Πληροφοριακοί πόροι**
   - Αντικείμενα
   - Αξίες αντικειμένων και τεκμηρίων
   - Μέρη τεκμηρίων
   - Μέσα δεδομένων
   - Παραγωγή τεκμηρίων
   - Πληροφοριακοί πόροι
   - Τεκμήρια
   - Τύποι δεδομένων
   - Τύποι τεκμηρίων
6. **Διοίκηση οργανισμών πληροφόρησης και τεκμηρίωσης**
   - Ανθρώπινο δυναμικό
   - Διοίκηση
   - Εκπαίδευση και κατάρτιση
   - Συλλογές
   - Τυποποίηση και πρότυπα
7. **Διαχείριση πληροφοριών και τεκμηρίων**
   - Ανάλυση περιεχομένου
   - Επεξεργασία δεδομένων
   - Ευρετηρίαση
   - Θησαυροί
   - Μεταδεδομένα
   - Παράσταση δεδομένων
   - Περιγραφή πόρων
   - Συστήματα κωδικοποίησης και αναγνώρισης
   - Ταξινόμηση
8. **Διατήρηση τεκμηρίων**
   - Αποθήκευση τεκμηρίων
   - Βιβλιοδεσία
   - Συντήρηση τεκμηρίων
   - Υλικά συντήρησης και διατήρησης
   - Φθορά τεκμηρίων
9. **Χρήση πληροφοριών και τεκμηρίων**
   - Αναζήτηση και ανάκτηση πληροφοριών
   - Μελέτες χρηστών
   - Υπηρεσίες πληροφόρησης
   - Χρήση πληροφοριακών πόρων
10. **Νομικά ζητήματα πληροφόρησης και τεκμηρίωσης**
    - Βιομηχανική ιδιοκτησία
    - Δίκαιο της πληροφορίας
    - Πνευματική ιδιοκτησία
    - Προστασία και ασφάλεια δεδομένων

Δομή των λημμάτων (μικροδομή)

Στοιχεία δεδομένων (πεδία)

- προτιμώμενος ελληνικός όρος
- συνώνυμοι ελληνικοί όροι
- αδόκιμοι ελληνικοί όροι (βλέπε αντί)
- προτιμώμενος αγγλικός όρος
- συνώνυμοι αγγλικοί όροι
- ορισμός
- σημειώσεις
- ιστορική σημείωση

- παραδείγματα
- πηγή ορισμού
- άλλες πηγές
- θέμα
- κεφάλαιο
- σχετικοί όροι (βλέπε επίσης)
- εικόνα
- λεζάντα

Δομή των λημμάτων (μικροδομή)

- **προτιμώμενος ελληνικός όρος**
- **συνώνυμοι ελληνικοί όροι**
- **αδόκιμοι ελληνικοί όροι**
  - εμφανίζονται με την ένδειξη «*βλέπε αντί*», είναι όροι που δεν εγκρίνονται από την ομάδα ως προτιμώμενοι ή συνώνυμοι, είναι, δηλαδή, *απαρχαιωμένοι* ή *αποδοκιμαζόμενοι* για τη συγκεκριμένη έννοια, ακόμη και αν ενίοτε είχαν χρησιμοποιηθεί σε παλαιότερα πρότυπα
- **προτιμώμενος αγγλικός όρος**
- **συνώνυμοι αγγλικοί όροι**
- **ορισμός**
  - ορισμός της έννοιας στα ελληνικά
- **σημειώσεις**
  - περιγραφή και άλλες πληροφορίες για τη χρήση της έννοιας και/ή το αντικείμενο ή τα αντικείμενα που αντιπροσωπεύει
- **ιστορική σημείωση**
  - πληροφορίες σχετικά με την ιστορική εξέλιξη της έννοιας και/ή του αντικειμένου ή των αντικειμένων που αντιπροσωπεύει

Δομή των λημμάτων (μικροδομή)

- **παραδείγματα**
- **πηγή ορισμού**
  - πηγή, συνήθως πρότυπο, απ’ όπου λήφθηκε ο ορισμός της έννοιας· εάν ο ορισμός διατυπώθηκε από τη συντάκτρια του λήμματος ή είναι σύνθεση πληροφοριών από πολλές πηγές, το πεδίο μένει κενό
- **άλλες πηγές**
  - οι πηγές που χρησιμοποιήθηκαν για τον ορισμό και τις λοιπές πληροφορίες του λήμματος, όχι μόνο γλωσσικές-ορολογικές, αλλά και σχετικές με το θεματικό περιεχόμενο της οριζόμενης έννοιας, την ιστορική διαδρομή του αντικειμένου που αντιπροσωπεύει, τις χρήσεις κτλ.· εάν ο ορισμός είναι σύνθεση πληροφοριών από πολλές πηγές, τότε αυτές περιλαμβάνονται σε αυτό το πεδίο
- **θέμα**
  - η βασική θεματική κατηγορία στην οποία εντάσσεται η έννοια
- **κεφάλαιο**
  - το κεφάλαιο στο οποίο ανήκει το θέμα της έννοιας
- **σχετικοί όροι**
  - όροι που λειτουργούν ως παραπομπή «*βλέπε επίσης*» προς προτιμώμενους όρους άλλων εννοιών του λεξικού (*σχετιζόμενοι όροι*)
- **εικόνα**
  - από Wikimedia, συγγράμματα Κάλλιπου, φωτογραφίες των μελών της ομάδας κτλ. (προσπάθεια να είναι ελεύθερες περιορισμών)
- **Λεζάντα**
  - αναγράφεται, πέρα από τις πληροφορίες περιγραφής, και η πηγή προέλευσης της εικόνας

επιγραμμικός κατάλογος δημόσιας πρόσβασης ηλεκτρονικός κατάλογος δημόσιας πρόσβασης, κατάλογος OPAC *(αντί)online κατάλογος,ανοικτός κατάλογος δημόσιας πρόσβασης,ανοιχτός δημόσιος κατάλογος,δημόσιος κατάλογος*	**online public access catalogue** OPAC
Ορισμός:	αυτοματοποιημένος κατάλογος των αποκτημάτων ενός οργανισμού πληροφόρησης και τεκμηρίωσης τον οποίο μπορούν να συμβουλευθούν απευθείας οι χρήστες είτε εντός του οργανισμού ή μέσω δικτύου απομακρυσμένης σύνδεσης
Σημειώσεις:	Η πρόσβαση στον κατάλογο OPAC αφορά την αναζήτηση και ανάκτηση πληροφοριών κυρίως από τις βιβλιογραφικές εγγραφές αλλά ενίοτε και από τα πλήρη κείμενα βιβλίων, περιοδικών και λοιπών πόρων που περιλαμβάνονται στη συλλογή μιας βιβλιοθήκης ή ενός συστήματος βιβλιοθηκών (συλλογικός κατάλογος) και που έχουν καταχωριστεί σε βάση δεδομένων. Η πρόσβαση στις πληροφορίες αυτές γίνεται (διαδικτυακά πλέον) με απευθείας σύνδεση στο σύστημα του καταλόγου είτε εντός της βιβλιοθήκης ή από οποιαδήποτε άλλη θέση. Η αναζήτηση στον κατάλογο συνήθως διακρίνεται σε απλή (αναζήτηση σε οποιοδήποτε στοιχείο δεδομένων της βάσης) ή σύνθετη (αναζήτηση με βάση εξειδικευμένα κριτήρια, όπως τίτλος, συγγραφέας, έτος έκδοσης, τύπος υλικού, θέμα κτλ..) και βασίζεται στη στρατηγική με χρήση τελετών Μπουλ.
Πηγή ορισμού:	ISO 5127:2017 Information and documentation — Vocabulary
Άλλες πηγές:	Reitz, J. M. (2013). ODLIS: Online Dictionary for Library and Information Science. Διαθέσιμο από: http://www.abc-clio.com/ODLIS/
Θέμα:	Πληροφοριακοί πόροι
Κεφάλαιο:	Τεκμήρια - Αντικείμενα - Πληροφοριακοί πόροι
Βλέπε επίσης:	αναζήτηση και ανάκτηση, βιβλιογραφικό σύστημα ανάκτησης, επιγραμμικός κατάλογος, ηλεκτρονική υπηρεσία, μπούλεια αναζήτηση, πρόσβαση στο Διαδίκτυο, συλλογικός κατάλογος <περιεκτικός κατάλογος>, τελεστής Μπουλ., υπηρεσία αναφοράς.

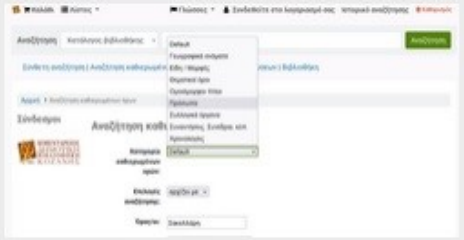

Αναζήτηση στον κατάλογο της Κοβενταρείου Δημοτικής Βιβλιοθήκης Κοζάνης (https://opac.kozlib.gr/)

Δομή των λημμάτων (διάκριση εννοιών)

- Καταβλήθηκε ιδιαίτερη προσπάθεια να διακρίνουμε και να καταγράψουμε, όπου χρειαζόταν, **τις συγγένειες και τις διαφορές** στην απόδοση των εννοιών στα πεδία της βιβλιοθηκονομίας και της αρχειονομίας, λαμβάνοντας υπόψη τόσο την εννοιολογική συνάφεια όσο και την καθιερωμένη χρήση στα δύο πεδία.
- Δεδομένου ότι κάθε λήμμα αντιστοιχεί σε μια διακριτή έννοια και ότι συχνά ίδιοι (**ομόγραφοι**) όροι κατασημαίνουν διαφορετικές έννοιες, όπου χρειάζεται, οι όροι συνοδεύονται από σχετικό κείμενο σε γωνιώδεις αγκύλες (< >), π.χ.
  - εγγραφή <σύνολο δεδομένων> (record <set of data>)

  και
  - εγγραφή <μουσική διεργασία> (recording)
- ενίοτε, οι γωνιώδεις αγκύλες χρησιμοποιούνται και για τη διάκριση του όρου μιας έννοιας ειδικού θεματικού πεδίου από όρο ή λέξη της γενικής γλώσσας ακόμη και αν η λέξη αυτή δεν περιλαμβάνεται στο παρόν λεξικό, π.χ.
  - στιγμιότυπο <μοντέλα δεδομένων> (instance <data models>)

Δομή των λημμάτων (διάκριση όρων)

Σε ειδικές περιπτώσεις, όπως όταν ένας όρος χρησιμοποιείται στον ενικό ή στον πληθυντικό **αριθμό** (π.χ. «εναρμονισμένα πρότυπα») ή όταν δεν είναι σαφές το γραμματικό **γένος** του όρου (π.χ. «κοινωνιόλεκτος») ή πρέπει να διασαφηνιστεί το **μέρος του λόγου** (π.χ. «επίσημα»), χρησιμοποιούνται σχετικές ενδείξεις σε συντομευμένη μορφή, οι οποίες συνοδεύουν τον όρο και τοποθετούνται σε παρένθεση.

Παραδείγματα:

- εναρμονισμένα πρότυπα (πληθ.),
- κοινωνιόλεκτος (θηλ.),
- επίσημα (ουδ. εν.),
- data (pl.),
- access (v.),
- access (n.).

Συμπεριληπτική γλώσσα

- Έγινε προσπάθεια να χρησιμοποιηθεί συμπεριληπτική γλώσσα στις εγγραφές των λημμάτων και κυρίως στους όρους που αφορούν φυσικά πρόσωπα και μπορούν να έχουν αρσενικό και θηλυκό τύπο
  - π.χ. σε ουσιαστικά που δηλώνουν ρόλους όπως επάγγελμα και ιδιότητα, σε επίθετα κτλ., όπως εκδότης – εκδότρια, αναλυτής – αναλύτρια
  - εφαρμόζεται ήδη στο *Εγχειρίδιο MARC21: Διάταξη για τα βιβλιογραφικά δεδομένα*. (έκδοση από Πανεπιστήμιο Αιγαίου σε μετάφραση από Α. Τσουκαλά και Π. Κοντού).
- Έτσι, συμφωνήθηκε
  - στους όρους αυτούς να περιλαμβάνεται και ο θηλυκός τύπος ως συνώνυμος όρος, ενώ
  - στα κείμενα των σημειώσεων να χρησιμοποιείται είτε αρσενικός και θηλυκός τύπος μαζί ή εναλλακτικά ο ένας ή ο άλλος.
- Παράδειγμα:
  - **ενδιάμεσος χρήστης**, ενδιάμεση χρήστρια / **intermediate user**
- Η χρήση συμπεριληπτικής γλώσσας στην απόδοση των εννοιών ακολουθείται έτσι κι αλλιώς στον χώρο της πληροφόρησης (βλ. π.χ. κίνημα Change the subject).

Υλοποίηση του έργου

- Συνολικά στο λεξικό περιλαμβάνονται, μέχρι τώρα, περίπου **2800** λήμματα.
- Η εργασία σε κάθε έννοια ήταν εξαντλητική και αφορούσε τόσο την κατανόηση της έννοιας όσο και την αναζήτηση δεδομένων
  - για τον ορισμό ή τους ορισμούς όπως διατυπώνονται στα πρότυπα, αλλά δευτερευόντως και σε άλλες πηγές,
  - για την καταγραφή αξιόπιστων πηγών από τις οποίες αντλήθηκαν πληροφορίες (ξεπερνούν τις **1500**),
  - καθώς και για άλλες πληροφορίες που αφορούσαν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά, την ιστορία, τη χρήση της έννοιας κτλ.
- Η ομάδα είχε τακτικές **συναντήσεις** για τη συζήτηση εννοιών και όρων και για οργανωτικά θέματα, πολύ καλή **συνεργασία και συνεννόηση**.
- Η εισαγωγή των δεδομένων έγινε σε **ενιαίο φύλλο Excel**, αναφορτωμένο στο Google Drive, στο οποίο η ομάδα δούλευε συλλογικά.
- Ταυτόχρονα, είχε αναπτυχθεί **βάση δεδομένων σε Access** για τη δημιουργία ερωτημάτων και αναφορών και την ευχερέστερη παρακολούθηση του λεξικού ως συνόλου.
- Στο τέλος, με έγκριση του Κάλλιπου, ανατέθηκε σε πληροφορικό η ανάπτυξη απλής **εφαρμογής ιστού** τόσο για την εισαγωγή των δεδομένων όσο και για την αναζήτηση όρων και την εμφάνιση των λημμάτων του λεξικού.

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	ST	U	V	W	X	Y	Z	AA	AB	AC	AD	AE	AF
1	OK	term/EN/pref	synonyms/EN/	term/GR/pref	συνώνυμα	definition/GR	definition/GR old	definition/EN	Σημειώσεις - Σχόλια	Πηγές	Ιστορική σημ	Παραδείγματα	βλέπε επίσης	βλέπε αντί	Εικόνα	Λεζάντα	Κεφάλαιο (αυτ	Θέματα (επιλογή)		Συντομογραφία πηγής (επιλογή)	Attention/KT	Attention/KB	Attention/ΣΧ	Attention/ΥΚ	Attention/ΣΚ	source def/GR	source def/EN	source/FO	source/GR	iso no(old)	
26	Λ/ok	access (n.)		πρόσβαση	προσπέλαση	δικαίωμα, ευκαιρία ή μέσο για την εύρεση, χρήση ή	δικαίωμα, ευκαιρία ή μέσο	right, opportunity, means of finding,	Σε ένα σύστημα πληροφόρησης, η έννοια	ISO/IEC 2382:2015 Information technology — Vocabulary.			ακολουθιακή πρόσβαση,άμεση				Χρήση πληροφοριακών πόρων	Χρήση πληροφοριακών πόρων		ISO 2789:2022 Information and documentati	~~Ο ορισμός του 2789 προτιμότερος; Έβαλα στοιχεία~~	~~Ο όρος: ok~~ ~~Ο ορισμός:~~	OK	~~στον - ορισμό: είναι~~		ΕΛΟΤ 1381:2013	ISO 5127:2017	ISO 5127:2001	ΕΛΟΤ 1381:2013	ISO 5127:2017	
27	Λ/ok	access (v.)		προσβαίνω	προσπελάζω	πλησιάζω, προσεγγίζω, έρχομαι σε επαφή με έναν	προσπελάζω [prospelázo] P2.1α		ουσ. πρόσβαση, προστέλαση.	Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών. (1998). Λεξικό της κοινής			ημερομηνία πρόσβασης <βιβλιο				Χρήση πληροφοριακών πόρων	Χρήση πληροφοριακών πόρων		Μεγάλο ηλεκτρονικό λεξικό νεοελληνικής γλώσσας		~~Στον όρο: Να μπει καλύτερα το~~	OK	ok							
28	Ξ/ok	access and permission rule <records>		κανόνας πρόσβασης και αδειοδότησης <αρχεία>		κανόνας προσδιορισμού δικαιωμάτων,	3.5.1 κανόνες πρόσβασης	3.5.1 access and permission rule	Οι κανόνες που προσδιορίζουν τα	Διεθνές Συμβούλιο Αρχείων. (2002). Διεθνές Πρότυπο Αρχειακής		"... Η πρόσβαση	αρχειακά τεκμήρια,αρχειακή				Αρχειονομία	Διαχείριση αρχειακού υλικού		ISO 30300:2020 Records management – Core		ok	ok				ISO 30300:2020				
29	Σ/ok	access code	authorization code	κωδικός πρόσβασης	κωδικός εξουσιοδ	σειρά αριθμών και/ή γραμμάτων που		An access code is a series of numbers	Ο κωδικός πρόσβασης μπορεί	Access code (2021). Στο: Techopedia. Διαθέσιμο από: https://www.techo			απομακρυσμένη πρόσβαση,κω				Χρήση πληροφοριακών πόρων	Χρήση πληροφοριακών πόρων		Reitz, J. M. (2013). ODLIS: Online Dictionary		~~Δες το Κώστα είχες προτείνει να~~								
	Λ/ok	access		έλεγχος		μέτρο	μέτρο	measure	Ο	ISO 5127:2017			διαβαθ				Νομι	Δίκαιο		ΕΛΟΤ	~~ISO/TR~~	~~ok~~	~~OK~~	~~ok~~		ΕΛ	<x>I	ISO	ΕΛ	ISO	

Επίλογος και Συμπεράσματα

- Στόχος του έργου, όπως ήδη ειπώθηκε παραπάνω, ήταν η δημιουργία ενός **ορολογικού λεξικού** στο πεδίο Επιστήμη της πληροφόρησης, με κυρίαρχο στοιχείο την **εννοιολογική προσέγγιση** του πεδίου.

- Εμφανείς οι αδυναμίες και οι ελλείψεις στον χώρο τόσο στην ελληνική ορολογία του πεδίου όσο και (κυρίως) στη συμφωνία κοινής **ορολογικής πολιτικής** (βλ. π.χ. *σχετικός, σχετιζόμενος, συσχετιζόμενος / related, relative, relevant, associated*… άλυτο!).

- Ανάγκη καθιέρωσης **μαθημάτων Ορολογίας** στα τμήματα Επιστήμης της πληροφόρησης των ΑΕΙ της χώρας, καθώς και προγραμμάτων επιμόρφωσης για επαγγελματίες.

- Δέσμευση (με δυσκολίες ενίοτε) ήταν η ανταπόκριση στις απαιτήσεις του προγράμματος **Κάλλιπος**.

Λεξικό Επιστήμης της πληροφόρησης:
Ελληνοαγγλικό ορολογικό λεξικό

Περιεχόμενα

Πρόλογος

1. Εισαγωγή

   1.1. Προηγούμενες εργασίες

2. Σχεδιασμός και περιγραφή του λεξικού

   2.1. Δομή του λεξικού (μακροδομή)

   2.2. Δομή των λημμάτων (μικροδομή)

   2.3. Προσδιοριστικά τύπου λήμματος

   2.4. Εμφάνιση των όρων

   2.5. Τρόπος εργασίας

   2.6. Πηγές

3. Θεματική οργάνωση των λημμάτων: Κεφάλαια και επιμέρους θέματα

4. Λημματολόγιο

5. Ελληνοαγγλικό ευρετήριο όρων

6. Αγγλοελληνικό ευρετήριο όρων

7. Θεματικό ευρετήριο ως προς το κεφάλαιο και το θέμα

Παράρτημα Α: Πίνακας εικόνων

Παράρτημα Β: Βιβλιογραφικές και άλλες πηγές

LP *βλ.* **δίσκος βινυλίου**	
LRM Μοντέλο Αναφοράς Βιβλιοθηκών LRM *Μοντέλο Αναφοράς βιβλιογραφικών πληροφοριών*	**Library Reference Model** LRM
LRMoo	**LRMoo** Library Reference Model - object-oriented
MARC	**MAchine-Readable Cataloguing** MARC
MARC 21	**MARC 21**
MARCXML	**MARCXML**
MODS	**Metadata Object Description Standard** MODS, Metadata Object Description Schema
online κατάλογος *χρ.* **επιγραμμικός κατάλογος δημόσιας πρόσβασης**	
op. number *βλ.* **αριθμός έργου**	
OpenAIRE	**OpenAIRE** Open Access Infrastructure for Research in Europe
OpenDOAR	**OpenDOAR** Directory of Open Access Repositories
ORCID	**ORCID** Open Researcher and Contributor ID
podcast *βλ.* **ηχοεκπομπή κατ' αίτηση**	
PRESSoo	**PRESSoo**

επεξεργασία κατά δέσμες *βλ.* **επεξεργασία κατά δεσμίδες**	
επεξεργασία κατά δεσμίδες επεξεργασία κατά δέσμες	**batch processing**
επεξεργασία πληροφοριών	**information processing**
επεξεργασία φυσικής γλώσσας	**natural language processing** NLP
επεξεργασμένα δεδομένα	**processed data**
επετηρίδα	**yearbook**
επιγραμμικός κατάλογος ηλεκτρονικός κατάλογος	**online catalogue**
επιγραμμικός κατάλογος δημόσιας πρόσβασης ηλεκτρονικός κατάλογος δημόσιας πρόσβασης, κατάλογος OPAC *online κατάλογος, ανοικτός κατάλογος δημόσιας πρόσβασης, ανοιχτός δημόσιος κατάλογος, δημόσιος κατάλογος*	**online public access catalogue** OPAC
επιγραφή	**epigraph**
επιδιόρθωση επισκευή	**repair**
επιδιωκόμενο κοινό	**intended audience**
επίδοση	**performance**
επιθεώρηση έλεγχος	**audit**
επίθημα	**suffix**

4. Λημματολόγιο

BIBFRAME	Bibliographic Framework Initiative BIBFRAME
Ορισμός:	μοντέλο δεδομένων για τη βιβλιογραφική περιγραφή πόρων που βασίζεται σε τεχνικές συνδεδεμένων δεδομένων, ώστε τα βιβλιογραφικά δεδομένα να είναι χρήσιμα τόσο εντός της κοινότητας των βιβλιοθηκών όσο και ευρύτερα
Σημειώσεις:	Η ανάπτυξη του BIBFRAME σχεδιάστηκε με πρωτοβουλία της Βιβλιοθήκης του Κογκρέσου με στόχο την αντικατάσταση του MARC.
Άλλες πηγές:	BIBFRAME - Bibliographic Framework Initiative (Library of Congress). [Webpage]. Διαθέσιμο από: https://www.loc.gov/bibframe/ [Πρόσβαση:27/9/2022] BIBFRAME (Bibliographic Framework). (2021). [Webpage]. Διαθέσιμο από: https://www.librarianshipstudies.com/2017/12/bibframe.html [Πρόσβαση:27/9/2022] BIBFRAME Workshop in Europe 2022. (2022). Διαθέσιμο από: https://www.casalini.it/bfwe2022/ [Πρόσβαση:27/9/2022] Ζαπουνίδου, Σ. (2017). Νέες τάσεις στην καταλογογράφηση: BIBFRAME 2.0. Στο: Τόγια, Α., Χριστοδούλου, Γ. και Ζαπουνίδου, Σ. (2017). Σεμινάριο «Νέες τάσεις στην καταλογογράφηση: IFLA LRM, RDA, BIBFRAME 2.0». 23ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών, 13 Νοεμβρίου. Διαθέσιμο από: https://palc23.lib.auth.gr/wp-content/uploads/2017/12/W.3.-Ζαπουνίδου.pdf
Θέμα:	Περιγραφή πόρων
Κεφάλαιο:	Διαχείριση πληροφοριών και τεκμηρίων
Βλέπε επίσης:	MARC, βιβλιογραφική περιγραφή, καταλογογράφηση, μοντέλο δεδομένων, συνδεδεμένα δεδομένα.

Η οργάνωση των πληροφοριών στο μοντέλο δεδομένων BIBFRAME 2.0 [Πηγή: https://www.loc.gov/bibframe/docs/bibframe2-model.html πρόσβαση 27/9/2022]

https://liblex.gr/

Liblex

Αρχική | Εισαγωγή | Επικοινωνί

Αναζήτηση λήμματος

Αναζήτηση | Ανα θέμα

- ▶ Γενικές έννοιες
- ▼ **Χρήση πληροφοριών και τεκμηρίων**
  - *Αναζήτηση και ανάκτηση πληροφοριών*
  - Μελέτες χρηστών
  - Υπηρεσίες πληροφόρησης
  - Χρήση πληροφοριακών πόρων
- ▼ Διατήρηση τεκμηρίων
  - Αποθήκευση τεκμηρίων
  - Βιβλιοδεσία
  - Συντήρηση τεκμηρίων
  - Υλικά συντήρησης και διατήρησης
  - Φθορά τεκμηρίων
- ▼ Διαχείριση πληροφοριών και τεκμηρίων
  - Ανάλυση περιεχομένου
  - Επεξεργασία δεδομένων
  - Ευρετηρίαση
  - Θησαυροί
  - Μεταδεδομένα
  - Παράσταση δεδομένων

Χρήση πληροφοριών και τεκμηρίων | Αναζήτηση και ανάκτηση πληροφοριών

Δείτε 50 ανα σελίδα

Αναζήτηση:

Προτιμώμενος όρος Ελληνικά	Προτιμώμενος όρος Αγγλικά	Συνώνυμος
CDS ISIS	CDS ISIS	
αίτημα	request	
αίτημα εντοπισμού τεκμηρίου	document-location request	
ακολουθιακή πρόσβαση	sequential access	σειριακή πρόσβαση
ακρίβεια <αναζήτηση και ανάκτηση>	precision <search and retrieval>	
άμεση πρόσβαση	direct access	
αναζήτηση ελεύθερου κειμένου	free-text search	
αναζήτηση και ανάκτηση	search and retrieval	
αναζήτηση κατά δεσμίδες	batch search	μεταχρονισμένη αναζήτηση

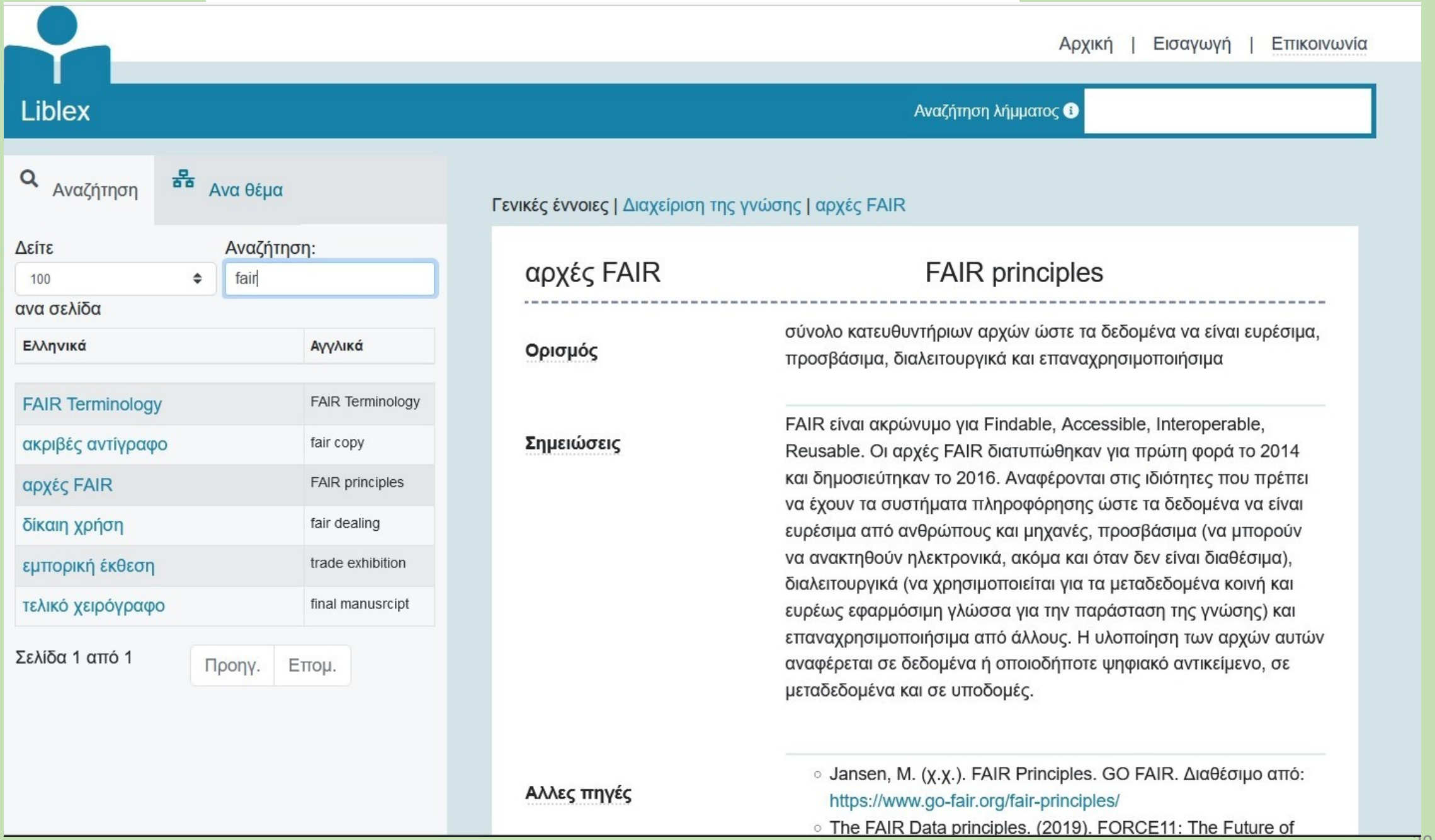
Liblex
Αρχική | Εισαγωγή | Επικοινωνία
Liblex
Αναζήτηση λήμματος
Αναζήτηση
Ανα θέμα
Δείτε
100
ανα σελίδα
Αναζήτηση:
fair
Ελληνικά
Αγγλικά
FAIR Terminology
FAIR Terminology
ακριβές αντίγραφο
fair copy
αρχές FAIR
FAIR principles
δίκαιη χρήση
fair dealing
εμπορική έκθεση
trade exhibition
τελικό χειρόγραφο
final manusrcipt
Σελίδα 1 από 1
Προηγ.
Επομ.
Γενικές έννοιες | Διαχείριση της γνώσης | αρχές FAIR
αρχές FAIR
FAIR principles
Ορισμός
σύνολο κατευθυντήριων αρχών ώστε τα δεδομένα να είναι ευρέσιμα, προσβάσιμα, διαλειτουργικά και επαναχρησιμοποιήσιμα
Σημειώσεις
FAIR είναι ακρώνυμο για Findable, Accessible, Interoperable, Reusable. Οι αρχές FAIR διατυπώθηκαν για πρώτη φορά το 2014 και δημοσιεύτηκαν το 2016. Αναφέρονται στις ιδιότητες που πρέπει να έχουν τα συστήματα πληροφόρησης ώστε τα δεδομένα να είναι ευρέσιμα από ανθρώπους και μηχανές, προσβάσιμα (να μπορούν να ανακτηθούν ηλεκτρονικά, ακόμα και όταν δεν είναι διαθέσιμα), διαλειτουργικά (να χρησιμοποιείται για τα μεταδεδομένα κοινή και ευρέως εφαρμόσιμη γλώσσα για την παράσταση της γνώσης) και επαναχρησιμοποιήσιμα από άλλους. Η υλοποίηση των αρχών αυτών αναφέρεται σε δεδομένα ή οποιοδήποτε ψηφιακό αντικείμενο, σε μεταδεδομένα και σε υποδομές.
Αλλες πηγές
Jansen, M. (χ.χ.). FAIR Principles. GO FAIR. Διαθέσιμο από: https://www.go-fair.org/fair-principles/
The FAIR Data principles. (2019). FORCE11: The Future of

(2017). LIBER Europe. Διαθέσιμο από: https://libereurope.eu/article/implementing-fair-data-principles-role-libraries/

- Ανοικτά Δεδομένα. (χ.χ.). HEAL-Link – Scholarly Communication. Διαθέσιμο από: https://scholarly.heal-link.gr/opendata/ [Πρόσβαση:5-10-2022]

Θέμα

Διαχείριση της γνώσης

Κεφάλαιο

Γενικές έννοιες

Βλέπε επίσης

- ανοικτά δεδομένα
- ανοικτή επικοινώνηση
- δεδομένα
- διαλειτουργικότητα
- διαχείριση της γνώσης
- επαναχρησιμοποιησιμότητα
- επιστημονική επικοινώνηση
- προσβασιμότητα
- FAIR Terminology

Εικόνα

Δεδομένα που υπακούουν στις αρχές FAIR [Πηγή: Implementing FAIR Data Principles, https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/b/b7/Implementing_FAIR_Data_Principles_-_The_Role_of_Libraries.pdf πρόσβαση 5-10-2022]

Επίλογος και ζητούμενα

Το λεξικό στη διαδικτυακή έκδοση (https://liblex.gr/) είναι ένα **δυναμικό έργο** το οποίο πρέπει

- να ενημερώνεται,
- να διορθώνεται,
- να συμπληρώνεται,
- να εξελίσσεται,

ακολουθώντας

- τα δεδομένα στα ταχύτατα εξελισσόμενα συναφή πεδία, και
- τις σύγχρονες πρακτικές σε αντίστοιχα έργα.

Επίλογος και ζητούμενα

Κάποια ζητήματα που θα πρέπει να απασχολήσουν είναι:

- συζητήσεις, **διορθώσεις** και προσθήκες στο υπάρχον περιεχόμενο (π.χ. όροι, σύνταξη κειμένων, βιβλιογραφικές αναφορές)·
- η **βιωσιμότητα** του έργου και ο **εμπλουτισμός** με νέες έννοιες που απασχολούν/ χρησιμοποιούνται στο πεδίο·
- η περαιτέρω ανάπτυξη της βάσης δεδομένων με υλοποίηση κατάλληλου για ορολογικούς πόρους μορφότυπου και λογικής **SKOS** για τον μετασχηματισμό σε περιβάλλον **συνδεδεμένων δεδομένων** και την εξασφάλιση της **διαλειτουργικότητας** που είναι απαραίτητη στα σύγχρονα συστήματα πληροφοριών (δεν προβλεπόταν στην παρούσα έκδοση του λεξικού)·

Σκέψεις για τη συνέχιση του έργου…

- το έργο θα μπορούσε να αποτελέσει παράδειγμα για τη δημιουργία, λειτουργία, παρουσίαση και αναζήτηση **ορολογικών λεξικών**, λαμβάνοντας υπόψη
  - τις εξελίξεις, στη θεωρία και στην πράξη, από το πρωτοποριακό έργο του Αυστριακού μηχανικού Wüster (1968) μέχρι τις σημερινές υλοποιήσεις, και
  - την **αξιοποίηση οντολογιών, τεχνικών SKOS και συνδεδεμένων δεδομένων**
    - *ένα παράδειγμα σχετικού έργου σε εξέλιξη: https://mordigital.fcsh.unl.pt/,*
    - *επίσης π.χ. http://babelnet.org/·*
- αναγκαία η **υποστήριξη** του εγχειρήματος

  π.χ. εφαρμογή συνεργατικών πρακτικών με τη συμβολή φορέων όπως π.χ. Πανεπιστήμιο Δυτ. Αττικής, ΙΕΛ και ΕΛΕΤΟ.

Σας ευχαριστούμε!